

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने स्थापन केलेल्या
रस्ता सुरक्षा समितीने दिलेल्या
आदेशानुसार “रस्ता सुरक्षा निधी” स्थापन
करणेबाबत ..

महाराष्ट्र शासन गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमव्हीआर-०७१६/प्र.क्र. ३२४/परि-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : १ सप्टेंबर, २०१६.

प्रस्तावना :

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र.२९५/२०१५ मध्ये रस्ता सुरक्षा विषयक बाबींचा वेळोवेळी आढावा घेऊन मा.सर्वोच्च न्यायालयास अहवाल सादर करण्यासाठी रस्ता सुरक्षा समिती स्थापन केली आहे. या रस्ता सुरक्षा समितीने दिलेल्या सूचनांमध्ये रस्ता सुरक्षा विषयक कामकाजासाठी स्वतंत्रपणे रस्ता सुरक्षा निधी निर्माण करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. त्यानुसार महाराष्ट्र मोटार वाहन कर अधिनियम १९५८ मध्ये कलम ३ (१अ) व कलम ११ (६) व मोटार वाहन अधिनियम १९८८ कलम २१५ (४) मधील तरतुदीनुसार सुधारणा करून मोटार वाहन करावर उपकर लावून त्यामधुन येणा-या निधीमधुन रस्ता सुरक्षा निधी स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमूद पार्श्वभूमीवर राज्यात राज्यातील रस्ते अपघात नियंत्रणात आणण्यासाठी उपाययोजना करण्यासाठी “रस्ता सुरक्षा निधीची” स्थापना करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर रस्ता सुरक्षा निधीसंदर्भात आर्थिक स्रोत, निधीचे नियंत्रण, घेण्यात यावयाचे कार्यक्रम याबाबत खालीलप्रमाणे तरतूदी विहित करण्यात येत आहेत.

२. रस्ता सुरक्षा निधीसाठी आर्थिक स्रोत:- रस्ता सुरक्षा निधीसाठी महाराष्ट्र मोटार वाहन कर अधिनियम, १९५८ मध्ये सुधारणा करून त्याद्वारे राज्यामध्ये नव्याने नोंदणी होणा-या किंवा राज्यात कायमस्वरूपी स्थलांतरीत होणा-या वाहनांसाठी मोटार वाहन करावर उपकर लावण्यात येईल. सदर उपकराचे प्रमाण महाराष्ट्र मोटार वाहन कर अधिनियम, १९५८ मधील तरतुदीनुसार वेळोवेळी अधिसूचनेद्वारे अधिसूचित करण्यात येईल. महाराष्ट्र मोटार वाहन कर अधिनियम, १९५८ मधील तरतुदीनुसार सदर उपकराद्वारे जमा होणारी रक्कम विहित अर्थसंकल्पीय पध्दतीद्वारा रस्ता सुरक्षा निधीमध्ये वर्ग करण्यात येईल.

रस्ता सुरक्षा निधीमधून घेण्यात येणारे कार्यक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:-

- i. रस्ता सुरक्षेच्या संदर्भात, भारत सरकार/राज्य सरकारने जारी केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांची अंमलबजावणी करणे.
- ii. परिवहन आयुक्तालय स्तरावर रस्ता अपघातांचे विश्लेषण करण्यासाठी आणि सुधारात्मक उपाययोजना सुचविण्यासाठी समर्पित स्वतंत्र “रस्ता सुरक्षा कक्षाची” स्थापना करणे.
- iii. रस्ता सुरक्षेच्या कामाचे पर्यवेक्षण करण्यासाठी रस्ता सुरक्षा पथकाची स्थापना करणे.
- iv. द्रुतगती मार्ग व महामार्गावर वायुवेग पथकांची संख्या वाढविणे.
- v. वायुवेग पथकासाठी सीसीटीव्ही कॅमेरे, वाहन वेग मापन यंत्र (स्पीड गन), श्वास विश्लेषक यंत्र, इत्यादीसारखे यंत्र पुरविणे.
- vi. वाहतूक नियमांची कडक अंमलबजावणी करणे त्यासाठी वाहन गती मापन यंत्राचा वापर करणे, ठिकाणावरच अनुज्ञप्ती तपासणे, हेल्मेट/सिटबेल्टची प्रभावी अंमलबजावणी करणे.
- vii. राष्ट्रीय, राज्य महामार्गावरील आणि प्रमुख जिल्हा मार्गावरील, विशेषतः अपघातश्रवण जागा ओळखण्यासाठी रस्ता पायाभूत सुविधांमध्ये सुधारणा करणे.
- viii. आवश्यकता असेल तेथे तेथे रेल्वे उड्डाणपूल/खाली पूल व तत्सम पायाभूत सुविधा तयार करणे.
- ix. रस्त्यावर आवश्यक ठिकाणी रम्बलर स्ट्रिप्स व मान्यता प्राप्त गतिरोधक बसविणे.
- x. सूचना मिळण्याजोगी वाहतूक व्यवस्था (Intelligent Traffic System) विकसित करणे व तिला चालना देणे.
- xi. राज्य महामार्ग व प्रमुख जिल्हा मार्ग यावर यथोचित चिन्ह लावणे.
- xii. मुद्रीत व इलेक्ट्रॉनिक प्रसार माध्यमांमार्फत रस्ता सुरक्षेबाबत जनजागृती कार्यक्रम, अभियान आयोजित करणे, आणि स्थानिक स्तरावर जनजागृती कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी जिल्हाधिका-यांच्या नियंत्रणाखालील जिल्हा रस्ता सुरक्षा समित्यांना अधिकार प्रदान करणे, त्यांना आर्थिकदृष्ट्या सक्षम करणे.
- xiii. राज्यातील सर्व शाळा व महाविद्यालय यांमध्ये रस्ता सुरक्षा कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी फिरती वाहने पुरविणे.
- xiv. रस्ता सुरक्षेसंबंधात सुधारणा करण्यासाठी परिवहन आयुक्त व विविध कार्यालयांचे बळकटीकरण व आवश्यक वाटतील अशा इतर उपाययोजना हाती घेणे.

निधीचे नियंत्रण:- रस्ता सुरक्षा निधीचे नियंत्रण करण्यासाठी मा.मुख्यसचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली अपर मुख्य सचिव (परिवहन), अपर मुख्य सचिव (गृह), अपर मुख्य सचिव (वित्त), प्रधान सचिव (सार्वजनिक बांधकाम), प्रधान सचिव (सार्वजनिक आरोग्य विभाग) हे सदस्य आणि परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य हे सदस्य सचिव असलेली रस्ता सुरक्षा निधी नियंत्रण समिती स्थापन करण्यात येईल. ह्या समितीस रस्ता सुरक्षा संदर्भात विविध प्रकल्पांना प्रशासकीय मान्यता देण्याचे अधिकार असतील. रस्ता सुरक्षा निधीसाठी परिवहन आयुक्त यांच्या स्तरावर स्वीय प्रपंची लेखा खाते (P.L.A.) उघडण्यात येऊन त्या खात्यामध्ये रस्ता सुरक्षा निधीसाठी असलेल्या उपकराची रक्कम अर्थसंकल्पीत तरतूदीद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येईल. प्रशासकीय मान्यता प्राप्त प्रकल्पासाठी परिवहन आयुक्त अंमलबजावणी यंत्रणेस निधी उपलब्ध करतील व अंमलबजावणी यंत्रणा विविध घटकांवर विहित पध्दतीने खर्च करेल. सदर निधीचे लेखांकन व लेखापरीक्षण महालेखापाल व वित्त विभागाने दिलेल्या सूचनेप्रमाणे करण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २६७/व्यय-८ दि.२३.०८.२०१६ अन्वये दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०९०२१००९२२०५२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(टि.न.शिखरामे)

कक्ष अधिकारी, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. अध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ५) मा. सभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई

- ६) मा. उपाध्यक्ष, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ७) मा. उपसभापती, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ८) मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा) यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- ९) मा. विरोधी पक्षनेता (विधानपरिषद) यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
- १०) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) मा.अपर मुख्य सचिव (गृह), मंत्रालय, मुंबई-३२
- १२) मा.अपर मुख्य सचिव (परिवहन), मंत्रालय, मुंबई-३२
- १३) मा.प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- १४) मा.प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- १५) मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- १६) मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १७) मा.प्रधान सचिव, महसूल विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- १८) मा.प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १९) परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २०) अध्यक्ष, परिवहन प्राधिकरण (सर्व)
- २१) सर्व जिल्हाधिकारी
- २२) सर्व पोलिस आयुक्त
- २३) सर्व जिल्हा पोलिस अधीक्षक
- २४) सर्व मा. संसद सदस्य (महाराष्ट्र राज्य)
- २५) सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य
- २६) सदस्य, परिवहन प्राधिकरण (सर्व)
- २७) सदस्य सचिव, परिवहन प्राधिकरण (सर्व)
- २८) प्रादेशिक परिवहन अधिकारी (सर्व)
- २९) निवडनस्ती (परि-२).